

W świecie masel

Monika Żynda

Masła są obok olejów bardzo popularnymi tłuszczami wykorzystywanymi w formułacjach kosmetycznych. Produkują się je w różnoraki sposób. Niektóre masła otrzymywane są z nasion, inne powstają przy pomocy uwodornienia olejów, jeszcze inne zawierają w swoim składzie substancje takie jak np. parafina, woski.

Najczęściej spotykane

Niewątpliwie najpowszechniej stosowanym w kosmetykach jest masło shea, inaczej nazywane z języka francuskiego karité. Drzewa shea rosną w Afryce, a ich owoce przypominają małe owoce awokado. Orzechy znajdujące się w owocach są surowcem, z którego za pomocą odpowiednich procesów otrzymuje się masło shea. Masło to odżywia skórę oraz tworzy film ochronny zapobiegający jej odwodnieniu. Chroni skórę przed niesprzyjającymi czynnikami pogodowymi oraz agresją promieniowania UV. Jest także wykorzystywane w kosmetykach dla suchych i zniszczonych włosów.

Masło kakaowe otrzymywane jest z nasion owoców kakaowca właściwego: *Theobroma cacao*. Ma formę stałą w temperaturze pokojowej, ale łatwo topnieje w kontakcie ze skórą. Zapobiega wysuszeniu skóry i pogłębianiu się zmarszczek. Zmniejsza degenerację komórek skóry i przywraca elastyczność. Wykorzystywane jest w kremach, balsamach, mydłach, kosmetykach promieniochronnych. Dodawane w postaci naturalnej nadaje miły zapach preparatom, których jest składnikiem.

Z różnych stron świata

Wymienione powyżej masła pochodzą głównie z kontynentu afrykańskiego. A co oferują inne strony świata? Skarbnicą interesujących komponentów kosmetycznych jest region Amazonii. Roślinność tego obszaru to źródło unikalnych surowców, w tym masel.

Wśród drzew Amazonii występuje cupuaçu. Jego owoce są duże, ciężkie i niezwykle wonne. Na świecie znane są za sprawą czekolady cupuaçu produkowanej z pasty, która ekstrahowana jest z obecnych w nich tłuszczowych migdałów. W świecie kosmetycznym cenione jest masło cupuaçu. Posiada ono bardzo dobre właściwości emoliencyjne i dobrze rozsmarowuje się na skórze. Zapewnia wysoką zdolność

absorpcji wody, ponad 200% wyższą niż lanolina, toteż jest jej roślinnym substytutem.

Ucuuba jest drzewem pochodzącym również z regionu Amazonii. Dojrzałe drzewo może produkować między 30 a 50 kg nasion rocznie. Nasiona ucuuba są bogate w tłuszcz (60-70%), a 70% tłuszczu złożone jest z trójglicerydu kwasu mirystynowego, który jest aromatycznym olejkami eterycznym, ważnym dla przemysłu kosmetycznego, farmaceutycznego i spożywczego.

Masło ucuuba ma wysoką temperaturę topnienia (53°C) i liczbę zmydlania (220 mg KOH/g), co przewyższa te wartości w tłuszczu wołowym i czyni masło ucuuba surowcem, który mógłby zastąpić zwierzęce tłuszcze w produkcji mydeł. Zastąpienie tłuszczu zwierzęcego masłem roślinnym ucuuba rozwiązuje problem zanieczyszczenia produktu wywołanego użyciem tłuszczu zwierzęcego, a nawet daje mydlom lepszą konsystencję i trwałość. Masło ucuuba jest również substytutem parafiny. Mydła i kremy zawierające w swoim składzie omawiane masło pokazują efekt przeciwzapalny oraz mają gojące i antyseptyczne właściwości.

Inne interesujące masła pochodzące z krajów Ameryki Południowej to bacuri, muru-muru, tucuma. Owoce drzewa bacuri posiadają zwykle cztery olejowe nasiona, które jako suszone zawierają żywiczny, ciemno-brązowy tłuszcz. Masło bacuri nadaje złoty odcień skórze. Jest absorbowane w ciągu kilku minut po nałożeniu, czyniąc skórę aksamitną w dotyku. Masło to usuwa również plamy i redukuje blizny. Masło muru-muru jest bogate w kwasy tłuszczowe: oleinowy, laurynowy i mirystynowy. Dzięki kwasowi oleinowemu może zapewnić doskonałe właściwości emoliencyjne oraz nawilżające skórze i włosom. Może być polecane do zastosowania w produktach przeznaczonych do poprawy miękkości i elastyczności wysuszonej oraz dojrzałej skóry. Wyżej wymienione kwasy znajdują się również w maśle tucuma, które dodatkowo jest źródłem witaminy A, co zapewnia działanie antyoksydacyjne i ochronne.

Jednym z najbardziej popularnych masel stosowanych w kosmetyce jest masło mango. Choć drzewa mango można spotkać w wielu krajach, takich jak Brazylia, Meksyk, Chiny, to olej z jego nasion eksportowany jest głównie z Indii. Masło mango jest dobrym emolientem używanym w różnorodnych aplikacjach kosmetycznych, jest szeroko stosowane w produkcji mydeł. Ma miękką konsystencję pozwalającą na łatwe mieszanie go z innymi tłuszczami i olejami.

Masła kokum i mowrah także pochodzą z Indii. Kokum cenione ze względu na swoje właściwości emolienyjne jest używane jako naturalny surowiec nawilżający utrzymujący miękką, jedwabiście gładką skórę. Jest skuteczne w pielęgnacji bardzo suchej, popękanej skóry. Masło mowrah posiada wysoką zawartość kwasów: oleinowego, palmitynowego, stearynowego i linolowego. Zapobiega suchości skóry, działa przeciwzmarszczkowo. Jest czynnikiem utwardzającym w aplikacjach wysoko kwasowych, pomaga tworzyć stabilne emulsje.

Nowe rozwiązania

Masła są czasami zbite i w związku z tym trudne do wprowadzenia do formułacji kosmetycznej. Ich wchłanianie również może być trudne lub ograniczone. Rozwiązaniem powyższych problemów są masła powstałe w wyniku specyficznego procesu częściowego uwodornienia. Mają one delikatną teksturę, dobrze rozsmarowują się na skórze, wywołują miłe wrażenie sensoryczne. Koncepcja tego typu masel uwzględniła różne ich rodzaje.

Ciekawą propozycją jest otrzymywane w powyższy sposób masło bawełniane. Ma ono interesujący skład pod względem dobrego bilansu między nasyconymi, jednonienasyconymi i wielonienasyconymi kwasami tłuszczowymi. Około 50% stanowią nasycone kwasy tłuszczowe, wśród których 20% to kwas palmitynowy, przyczyniający się do bardzo dobrej

stabilności. Do 40% stanowią wielonienasycone kwasy tłuszczowe, które pomagają w utrzymaniu równowagi bariery wodno-lipidowej, a więc regenerują naskórek. Pozostała część (12%) to kwas oleinowy – jednonienasycony, który reguluje cholesterol. Wspomniane masło bawełniane zawiera znaczący udział witaminy E dającej antyoksydacyjną skuteczność.

Inną propozycją tego typu masel jest masło bagura. Bagura nie jest rośliną powszechnie znaną na polskim rynku kosmetycznym. Pochodzi z tropikalnej Azji, a inne jej nazwy to tamanu lub ati. Od 50 lat badania naukowe popierają cześć oddawaną drzewu bagura potwierdzając interesujące właściwości oleju ekstrahowanego z pestek jego owoców. Masło bagura otrzymywane w specyficznym procesie częściowego uwodornienia posiada bardzo charakterystyczny skład, w którym znajdują się kwasy: linolowy, oleinowy, palmitynowy, stearynowy, kalofillowy (specyficzny aromatyczny kwas, poprawiający vitalność komórek), kompleks laktonów: kalofillolidyny i inofillolidyny o właściwościach antyseptycznych i przeciwzapalnych, sterole. W konsekwencji tego oryginalnego składu masło może pomóc w ograniczeniu transepidermalnej utraty wody, ochronie i przywróceniu kondycji skóry, zapobieganiu jej przedwczesnemu starzeniu, regeneracji komórek naskórka.

Masła znajdują zastosowanie w różnorodnych kosmetykach: kremach, balsamach, masłach do ciała, pomadkach, produktach po goleniu, preparatach do pielęgnacji włosów. Mogą stanowić niewielki procent kosmetyku finalnego, ale dozowanie niektórych z nich może też sięgać 90, a nawet 100%. W tym ostatnim przypadku masło staje się produktem wykorzystywanym np. do masażu w salonach kosmetycznych, czy centrach odnowy biologicznej.

W artykule wykorzystano materiały firm – dostawców surowców do produkcji kosmetyków. □